

РЕШЕНИЕ

№ 2989

гр. София, 03.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 48 състав,
в публично заседание на 11.04.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калина Пецова

при участието на секретаря Евгения Стоичкова, като разгледа дело номер **5070** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Делото е образувано по искане на В. Ц. П. от [населено място], изтърпяващ мярка за неотклонение „ задържане под стража“ в Софийски централен затвор към момента на подаване на искането, по реда на чл. 256 от АПК във връзка с чл. 46, ал.1 от ЗИНЗС – за установяване на незаконосъобразно бездействие от страна на Министъра на правосъдието и осъждане на същия да прекрати същото чрез изпълнение на задълженията си по чл. 46, ал.1 от ЗИНЗС - да внесе в Министерски съвет докладите на обмудсмана, действащ като Национален превантивен механизъм.

В исковата молба, подадена чрез адв. Д. от САК, се сочи, че към датата на подаване на исковата молба, лицето изтърпява мярка за неотклонение „ задържане под стража“ е и на територията на Софийски централен затвор по НОХД 939/2020г. по описа на Специализирания наказателен съд, като е задържан за повече от 2 години.

Сочи, че Факултативният протокол към Конвенцията против изтезанията / ФПКПИ/ създава двойна система – международна и национална с цел предотвратяване на изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко и унижително отношение. На международно ниво е създаден Подкомитет за предотвратяване на изтезанията, а на национално ниво Протоколът изисква от Държавата да създаде Национален превантивен механизъм / Н./. В България тази функция е възложена на обмудсмана с изменение на Закона за обмудсмана с ДВ, бр. 29/2012г.

Успоредно с това, с чл. 46, ал.1 от ЗИНЗС / ДВ, бр. 32/2016г./ е уредено, че О. може да препоръча на Министъра на правосъдието да бъде закрит, реконструиран или

разширен определен затвор, затворническо общежитие, поправителен дом или арест, където поради висока степен на пренаселеност или лоши хигиенно-битови условия не може да се осъществява поправителното въздействие или съществува опасност за увреждане на физическото или психическото здраве на задържаните лица.

Сочи, че при отправяне на такава препоръка, законът задължава министъра да предприеме посочените действия, а именно – да внесе препоръката в едномесечен срок до Министерски съвет, като в тримесечен срок МС обявява решението си относно поставения проблем.

Сочи, че внасянето не представлява самостоятелен административен акт, а е фактическо действие.

Сочи, че конкретно за Затвора С. омбудсманът е отправил множество препоръки да бъде закрит или преместен, както и да бъде изградена нова секция – сграда. Соци, че било установено, че Министърът на правосъдието не е внесъл нито една от тези препоръки в МС по реда на чл. 46, ал.1 от ЗИНЗС. Цитира извлечения от доклада на Н. относно изграждане на нов корпус на затворническото общежитие „ К.“, както и относно пренаселеността в Затвора С., отчетена от О.. Цитира доклад на Н., съгласно който : „Използваният термин в доклада от 2017г. за системно неизпълнение на чл. 46 от ЗИНЗС е твърде мек. Този текст изобщо не е работил от датата на неговото приемане до днес, независимо от десетките направени препоръки“.

Намира, че са налице предпоставките на чл. 256 от АПК и следва съдът да осъди ответника – Министър на правосъдието да изпълни пряко произтичащо от закона действие по чл. 46, ал.2 от ЗИНЗС – да внесе в МС препоръките на Националния превантивен механизъм / Омбудсман/, в които са направени предложения за изграждане на нова сграда и за закриване и/ или преместване на Затвора С..

Алтернативно се позовава на нормата на чл. 276, ал.1, т. 2 и ал. 2 от ЗИНЗС.

Исковата молба е постъпила в съда чрез ответника, който заявява становище за недопустимост на иска, поради липса на пряк и непосредствен правен интерес.

По делото съдът е постановил Определение №8241 от 01.11.2021г., с което е отменил хода по съществото на делото, оставил е жалбата без разглеждане и е прекратил производството.

С Определение № 774/31.01.2022г., постановено по административно дело № 12505/2021г. на ВАС определението е отменено и делото е върнато на съда за продължаване на съдопроизводствените действия и постановяване на решение по същество.

В проведеното съдебно заседание ищецът не се явява и не се представлява. По делото е постъпила молба от адв. Ю. Д., с която се поддържа жалбата и се заявява претенция за разноски за заплатената държавна такса от 10 лева и адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал.1, т.3 от Закона за адвокатурата.

Ответникът Министър на правосъдието се представлява от юрк Д. с редовно пълномощно, която оспорва исковата молба, като я счита за недопустима , поради липса на правен интерес и претендира юрисконсултско възнаграждение.

Въз основа на установената по делото фактическа обстановка и предвид дадените от ВАС в отменителното определение указания съдът приема, че предявеният иск по чл. 256 от АПК срещу Министъра на правосъдието С., е процесуално допустим. Разгледан по същество, същият следва да бъде преценен и като основателен.

По възражението на ответника, свързано с факта, че считано от 03.09.2021г. лицето е освободено от наложената му мярка „задържане под стража“, която е заменена с

мярка „домашен арест“, съдът намира, че следва да съобрази дадените му указания, че правният интерес от исковото производство следва да се установи към момента на завеждане на исковата претенция, което е 14.05.2021г., към който момент П. е изтърпявал мярка „задържане под стража“ в Централен Софийски затвор.

С оглед това, за същия е бил налице пряк и непосредствен правен интерес да търси изпълнение на действието, което твърди, че е дължимо, но неосъществено от ответника.

Защитата срещу неоснователни бездействия на административните органи, респ. на длъжностни лица от администрацията, е регламентирана в глава XV, раздел II от АПК. Предвидени са две хипотези на незаконосъобразни бездействия.

Нормата на чл. 256, ал. 1 от АПК регламентира защитата срещу бездействието на административен орган да изпълни задължение, произтичащо пряко от нормативен акт, а по чл. 256, ал. 2 от АПК – защита при неизвършването на фактическо действие по направено искане до органа, който е длъжен да го извърши по силата на законово оправомощаване. Общото между двете хипотези на "неоснователни бездействия" е неизпълнението на задължение за фактическо административно действие, източник на което задължение е правна норма – т. е в нормативен акт са регламентирани предпоставките за възникването на задължението, неговото съдържание и процесуалните изисквания за изпълнението му. Различието се състои в това, че в първия случай /по чл. 256, ал. 1 от АПК/, задължението възниква пряко от нормативния акт при наличие на регламентираните предпоставки и подлежи на изпълнение без да е необходимо волеизявление на заинтересованото лице за извършването на съответното действие, а във втория случай възникването и изискуемостта на задължението са обусловени от наличието на сезиране на административния орган с искане за извършване на конкретно определено и индивидуализирано фактическо действие. Това различие е обусловило и законодателното разрешение за определянето на диференциран срок, в който може да се търси съдебна защита срещу неоснователните бездействия. Докато в хипотезата на чл. 256, ал. 1 от АПК искът може да се предявява безсрочно, то в хипотезата на чл. 256, ал. 2 от АПК, като процесуална предпоставка за допустимост, е регламентиран преклузивен срок за упражняване правото на оспорване на бездействието - 14 дни от подаване на искането за извършването на действието.

Въз основа на посочената по-горе нормативна регламентация следва изводът, че за квалифицирането на едно административно бездействие като незаконосъобразно такова, е необходимо да бъде установено неизпълнение на задължение от страна на административен орган или на длъжностно лице от администрацията, което задължение е регламентирано в нормативен акт. Следователно незаконосъобразно административно бездействие представлява такова поведение на административен орган или на длъжностно лице от администрацията на органа, което не кореспондира на нормативно предвиденото като дължимо поведение. В този смисъл като незаконосъобразно по см. на чл. 256 от АПК следва да се определи бездействието на административен орган/ длъжностно лице да извърши дължимите по закон фактически действия, посредством които се изпълнява възложената му административна дейност.

На първо място съдът приема, че при така установената законодателна рамка, релевантната норма, по която следва да се разгледа настоящото искане, е тази на чл. 256, ал.1 от АПК. Касае се за твърдение за неизвършено фактическо действие,

задължението за което произтича от закона, след изпълнение на предпоставките за това. В случая се твърди, че Министерът на правосъдието не е внесъл в Министерски съвет доклада на О. на Република България, изготвен в качеството на Национален превантивен механизъм по смисъла на Факултативен протокол към Конвенцията против изтезанията.

По делото се установява, че е изготвен пореден доклад от О. за 2019г./ приложен на л. 47-73 по делото/. По отношение на Затвора С. се сочи следното: посочено, че продължава да е налице пренаселеност, поради което са отправени конкретни препоръки до Началника на Затвора С. – за насочване на лица, лишени от свобода в общежитието от открит тип, вкл. ако е необходимо и с промяна на режима, за да се избегне обща и частична пренаселеност в корпуса и общежитието от закрит тип, като избягва и частични пренаселвания; препоръчано е на Министъра на правосъдието да разшири списъка с разрешени вещи с цел включване на препарати за борба с дървеници и хлебарки. Налице са препоръки и по отношение на полагането на труд в местата за лишаване от свобода, с цел възстановяване на нарушените трудови права на лишените от свобода. По отношение на ареста, находящ се на [улица]в доклада е установено следното – състоянието на сградния фонд е влошено, особено канализационните тръби. Арестът изисква реконструкция на прозорците и основен ремонт. Поради съществуващата пренаселеност в двата ареста такъв ремонт не може да се изпълни, освен ако не се ползва територията на Затвора, което би довело до допълнително пренаселване. Установено е нарушаване на тайната на кореспонденцията при документооборота. Установени са нарушения при регламентиране на реда за телефонни разговори – Заповед №Л-2036/28.11.2018г. на ГДИН и на реда за свиждания – Заповед № Л-1969/15.11.2018г. на ГДИН.

Следва да бъде отбелязано, че изложените препоръки са адресирани както към ответника – Министър на правосъдието, така и към Началника на Затвора С..

От изготвените доклади, приложени по делото съдът установява, че е налице препоръка по смисъла на нормата на чл. 46, ал.2 от ЗИНЗС по отношение на необходимостта от реконструкция на сградата на ареста, находящ се [улица], [населено място]. Последните следва да бъдат изпълнени от страна на лицата, до които са отправени, в случай Началника на Затвора, както и Министерът на правосъдието. При наличие обаче на съществуващо задължение за внасяне на този доклад в МС, следва да се приеме, че е налице неизпълнението му. По делото се установява от писмо №22-00-32/22.03.2022г. от Директор Дирекция „Правителствена канцелария“ на Министерски съвет, че в канцеларията на Министерски съвет не е внасяна нито една препоръка от дадените от О. от страна на Министъра на правосъдието, считано от 2015г. /л.145-146 по делото/.

Сезирането на Министерски съвет за разрешаване на даден проблем представлява опосредствано действие за сезиране на друг държавен орган – Министерски съвет, който следва да разреши проблема. Т.е., съдът приема, че е налице възникнало задължение за фактическо действие, изразяващо се в сезиране на Министерски съвет с установен проблем, обективизиран в конкретната препоръка на О.. Дали и как ще бъде разрешен същият от страна на МС, както и дали е налице друг ред за защита на задържаните лица и лишените от свобода за същия проблем /при упражняване на правата си по чл. 276 от ЗИНЗС/, не променя наличието на задължение на органа да направи сезирането, предвидено в чл. 46, ал.2 от ЗИНЗС при възникване на фактическите предпоставки за това. В процесния случай не са налице и представляват

отправена нарочна препоръка от О. във връзка с реконструкция на сградите на ареста и Затвора в [населено място].

Като не е уведомил МС за това, Министерът на правосъдието е бездействал незаконосъобразно, поради което исковата молба следва да бъде преценена като основателна и ответникът следва да бъде задължен да изпълни задължението си по чл. 46, ал.2 от ЗИНЗС в едномесечен срок от влизане в сила на решението.

При този изход на спора, Министерство на правосъдието следва да бъде осъдено да заплати на ищеца В. П. сумата от 10 лева , представляваща заплатена държавна такса и адвокатско възнаграждение в размер на 400 лева, по арг. от чл. 38, ал.2 от Закона за адвокатурата.

Воден от горното и на основание чл. 256, ал.3, предл. последно от АПК, съдът
РЕШИ:

ОСЪЖДА Министъра на правосъдието да внесе в Министерски съвет на доклад, изготвен от О. на Република България в качеството му на Национален превантивен механизъм по смисъла на Факултативния протокол към Конвенцията против изтезанията в едномесечен срок от влизане в сила на настоящото решение.

ОСЪЖДА Министерство на правосъдието да заплати в полза на В. Ц. П. сумата от 410 / четиристотин и десет/ лева, представляващи разноски по делото, съгласно мотивите по-горе.

Решението подлежи на оспорване пред ВАС в 14-дневен срок от връчването му на страните.

Преписи от решението да се изпратят на страните.

СЪДИЯ: